

ДОЛОГИЯ

МЕТО

за прилагане
на инструмент
за интегрирана оценка
на потребностите
и ресурсите
на дете в риск

МЕТОДОЛОГИЯ
за прилагане на инструмент
за интегрирана оценка
на потребностите и ресурсите
на дете в риск

Ноу-хау център за алтернативни грижи за деца,
Нов български университет
ул. „Хан Крум“ 38А, София, 1142, тел.: +359 2 403 20 30
info@knowhowcentre.org
<https://knowhowcentre.nbu.bg/>

НОУ-ХАУ ЦЕНТЪР
ЗА АЛТЕРНАТИВНИ ГРИЖИ
ЗА ДЕЦА, НБУ

МЕТОДОЛОГИЯ

за прилагане на инструмент
за интегрирана оценка
на потребностите и ресурсите
на дете в риск

МИНИСТЕРСТВО
НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

Методология за прилагане на инструмент за интегрирана оценка
на потребностите и ресурсите на дете в риск

© Анет Маринова, Анина Чилева, Валентина Симеонова, Даниела Филипова – автори

Коректор: Марио Коев

© Нов български университет, 2024
ул. „Монтевидео“ 21, 1618 София
www.nbu.bg
bookshop.nbu.bg

Всички права са запазени. Не е разрешено публикуването на части от книгата
под каквато и да е форма – електронна, механична, фотокопирна, презапис
или по друг начин – без писменото разрешение на носителя на авторските права.

© МТ Студио – корица, дизайн и предпечатна подготовка

Печат: „Симолени-94“ ООД

ISBN 978-619-233-308-9 (печатно издание)
978-619-233-309-6 (електронно издание)

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	7
Част I: Принципи на оценката	9
Част II: Приоритети в оценката – силни страни, рискове, защитни фактори, участие на детето	11
Част III: Обобщение на оценката и организиране на информацията	17
Част IV: Приложение: Инструмент с карти за оценка на потребностите на детето	19
I. Данни за детето	22
II. Здравен статус и здравно поведение	23
III. Индивидуално развитие	26
IV. Семейство и социална среда	31
V. Обобщение на оценката на потребностите	37

Въведение

Оценката на индивидуалните потребности на детето е базирана върху правата на децата и изисква от специалистите да включват и анализират всички данни, обстоятелства и информация, свързани с детето в процеса на отглеждане, възпитание и учене, да търсят и вземат предвид неговото мнение и да създават среда, която насърчава неговото развитие.

Ролята на настоящата оценка е да осигури холистичен подход и мобилизира ресурсите на социалната, образователната и здравната система с цел навременната им и координирана намеса при забелязани възможно най-рано затруднения в развитието на дете в риск.

Оценката използва определението на „дете в риск“, дадено в Закона за закрила на детето: „§ 1, т. 11. „Дете в риск“ е дете: а) чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа; б) което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание във или извън семейството му; в) за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие; г) за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище.“

Прилагането на оценката изисква, но и облекчава мултидисциплинарната работа в разрешаване на забелязани проблеми в тяхното начало с цел предотвратяване на задълбочаването им, подпомагане на успешно развитие на детето и интегрирането му в общността.

Оценката изисква мултидисциплинарен подход, за да осигури интервенция, преди детето да се е превърнало в „случай“ на социалната система, и така да предпази детето от стигмата, която

системата налага. **За да избегне стигматизиране**, оценката иска минимално количество информация, което свежда намесата в живота на детето и неговото семейство до минимум. В същото време тя цели поемане на ясни ангажменти от професионалистите на трите системи за координирана подкрепа на хората.

Оценката осигурява базисна информация за индивидуалните потребности и ресурси на детето, за постигане на неговото попълноценно развитие и социално включване. В хода и в резултат на оценката се изследват основните фактори и дефицити, но и положителните фактори и ресурси, обсъждат се и се предлагат дейности и мерки, които ще осигурят грижа и условия, благоприятстващи оптималното развитие на всяко дете.

Водещи в оценката на потребностите и ресурсите са професионалистите, които са идентифицирали риска при детето – това може да бъде училището, ако рискът е в училищна среда; ОЗД или услуга, ако сигналът за риск при детето е изпратен до тях. Водещият екип при оценката изисква от останалите сфери информация за детето чрез попълване на разработените в интегрирания инструмент карти за оценка и чрез свикване на мултидисциплинарни екипни срещи, на които се обобщава информацията за детето и се планират общи действия в план за действие.

Детето участва в дейностите по оценка и индивидуално планиране и неговото участие е доброволно и информирано. Екипът обяснява стъпките и дейностите, в които детето участва и насърчава самостоятелното взимане на решения, които се отнасят до него.

Част I.

Принципи на оценката

Оценката поставя детето в центъра на оценяването; основава се на развитието на детето; следва подхода „екология на правата“ – разглежда детето в по-широкия контекст на социалните системи, които го заобикалят; предлага равнопоставеност на възможностите; акцентира на работата с детето и семейството; използва силните страни на детето; базира се на междуинституционален подход; оценката е процес и има паралелност в действията; основава се на базирани на доказателства знания.

Принадлежността към семейството има водещо място и включва изучаване на:

- ✓ потребности на детето, свързани с развитието;
- ✓ капацитет на родителството;
- ✓ семейни фактори и фактори на средата.

Ключово в процеса на оценката на потребностите е участието на детето. Екипът, ангажиран с оценката, трябва да създаде среда, в която то свободно да изразява своето мнение и визия за собствения си житейски проект, който да намери отражение и в оценката на потребностите, и в индивидуалния план за работа.

Ефективността на оценката се гарантира чрез изследване на:

- а) здраве, образование, емоционално и поведенческо развитие, идентичност и социално представяне, семейни и социални връзки, умения за самостоятелност;
- б) разширено семейство, фамилна история и функциониране, социална интеграция на семейството, ресурси на общността, жилище, доходи, трудова ангажираност;
- в) базисна грижа, осигуряване на безопасност, емоционална топлина, стимулиране, ръководство и граници, стабилност.

Часть II.

Приоритеты в оценке –
силные стороны, риски,
защитные факторы,
участие на детето

Предложеният модел на изготвяне на оценка се базира на организиране на информация за здравословно състояние, индивидуално развитие, социална среда и връзки за подкрепа. Важна част от оценката е анализът на взаимодействието между рисковите и защитните фактори в цялостната ситуация на детето.

Детето е активен участник в процеса на оценката. То е информирано и запознато по подходящ начин за целта на оценката и какво предстои в процеса. Мнението на детето се търси активно от екипа по всички въпроси.

Области на оценка

Оценката на децата е необходимо да включва следните области:

- Здравен статус и здравно поведение
- Познавателно и емоционално развитие и поведение при стрес
- Социално развитие и умения
- Език и комуникация
- Идентичност
- Проблемно поведение
- Обучение
- Семейство, взаимоотношения и социална среда
- Умения за самостоятелен живот, ежедневни умения за организиране на живота
- Ресурси на средата.

Картата за оценка на потребностите и развитието е разработена така, че включва всяка област, която насочва усилията на екипа по оценка към необходимата информация и дава възможност за нейното структуриране. Важно е да се има предвид, че загадените области трябва да отразяват максимално точна и индивидуална за детето информация. Ако има области, за които обективно няма как да се събере информация за конкретното дете, те не се попълват.

Здравен статус и здравно поведение

Целта на тази област от оценката е осигуряването на адекватни здравни грижи за детето, както и овладяване на рискове, свързани със здравето. Тя обхваща всички аспекти на физическото здраве, като изследва историята и настоящия здравен статус на детето.

Важна част е оценката на знанията и уменията за запазване на собственото здраве, както и особеностите на здравно ориентираното поведение на конкретното дете.

Неотделима част от нея е документацията (амбулаторен картон, здравна книжка, имунизационен паспорт и пр.), които осигуряват достъп на детето до подходящи здравни грижи и лечение при необходимост. Оценката отразява и необходимата информация относно специалисти, които непосредствено се грижат за здравето на детето (личен лекар, зъболекар и др.). Насоките, които трябва да се следват от всички, които работят с детето и са дадени от тази област на оценка, са свързани с осигуряване на здравни дейности, имунизации, а за децата над определена възраст – съвети и информация в контекста на сексуалното образование и относно злоупотребата с наркотични и упойващи вещества.

Емоционално развитие и поведение

Включва изградени взаимоотношения с родителите и други членове на семейството – адаптация, привързаност, доверие, граници; взаимоотношения извън семейството; наличие на проблеми в поведението на детето, подкрепа от страна на родителите/други членове на семейство; приемането на тези процеси през погледа и усещането на децата.

Необходимо е да се отразява информация за общото емоционално и поведенческо състояние и развитие на детето, включително позитивни наблюдения, успехи, както и всички други аспекти, за които има тревога и притеснение; наличие на подкрепа от семейството, както и от други възрастни или специалисти; описват се отношенията на детето със семейството и разширения кръг.

Социално развитие и умения

Оценяват се отношенията с връстници и възрастни, как разбира и изпълнява социалните задачи, как общува и си взаимодейства в група и в различни социални роли.

Език, комуникация, идентичност

(културни, религиозни, езикови и етнически потребности)

Отразяват се наблюдения върху детето, свързани с изразени от него мнения, използвани изразни средства, как възприема себе си, как оценява способностите (самооценка), какво е самочувствието му. Тук се включват информация и наблюдения за етническия произход, култура, религия.

Обучение

Оценката на образователните потребности има за цел да определи:

- 1) степента на грамотност, знания и умения, които ученикът има;
- 2) образователните дефицити;
- 3) потенциала за развитие на детето.

В оценката на образователните потребности на ученика водеща роля имат учителите и класният ръководител, но тя трябва да се базира и на информация от оценките на психичното функциониране, осъществени от психолог и психиатър, свързана с достигнатото ниво на развитие на: познавателните процеси, емоционалното функциониране, причините за и проявите на проблемно поведение. Тази информация ще помогне да се получи по-голяма яснота относно ресурсите на детето и причините за образователните дефицити, да се разработят образователни стратегии и подходи, адекватни на индивидуалните му потребности.

Оценката на образователните потребности на детето включва и изследване на силните страни за личностно развитие, които образованието дава – условия за стимулиране на интересите, заложи

бите и дарбите, както и целенасочена програма за професионално развитие на ученика.

Семейство, взаимоотношения и социална среда

Описват се взаимоотношенията на родителите и други членове на разширеното семейство. Изследват се наличните подкрепящи елементи, включително материални, емоционални и финансови (както се отнасят към детето).

Умения за самостоятелен живот, ежедневни умения за организиране на живота (социални умения; способности; самостоятелност)

Оценката включва информация за обучение и изграждане на умения у детето във връзка с подготовката му за самостоятелен живот – оценява се наличието на способности у детето или младежа да се грижи за себе си и на изградените житейски и социални умения и способност за интеграция.

Ресурси на средата

Това са различни форми и механизми на подкрепа чрез ползване на програми за финансова и материална подкрепа; социални услуги.

Част III.

Обобщение на оценката и
организиране на
информацията

След изготвянето на оценката по области, следващата стъпка е обобщението на събраната информация. Това обобщение осъществява връзката между събраната информация, описваща конкретната ситуация на всяко дете и предпоставя изготвянето на индивидуална информация за преодоляване на рисковете и развитие на ресурсите. С други думи, обобщението на събраната информация свързва оценката с индивидуалния план за грижа и развитие. Обобщението на информацията се прави в екип, тъй като не е механичен сбор на фактори за развитието на детето, а представлява разбирането за смисъла на трудностите, които най-често представляват сложно взаимодействие между здравословни, психологически и социални фактори.

Оценката е процес, промените в оценката могат да променят и обобщението. Оценката и обобщението на информацията, относно детето, се променят и поради характера на работата – изследват се рисковете и защитните фактори във всяка област.

Чаcт IV.

Приложение:
Инструмент с карти
за оценка на
потребностите на детето

Основни принципи¹

Оценката на потребностите на детето:

- ✓ поставя детето в центъра на оценяването;
- ✓ основава се на развитието на детето;
- ✓ прилага екологичен системен подход;
- ✓ осигурява равни възможности;
- ✓ Включва работа с детето и със семейството;
- ✓ основава се на силните страни на детето, но идентифицира и трудностите;
- ✓ базирана е на междуинституционален подход;
- ✓ представлява непрекъснат процес, а не отделно събитие;
- ✓ извършва се паралелно с други действия и предоставяне на услуги.

Рамка на оценката²

¹ Моделът е публикуван във Framework for the Assessment of Children in Need and their Families, London, The Stationery Office, 2000.

² Пак там.

КАРТА за оценка на потребностите³

I. ДАННИ ЗА ДЕТЕТО

Обща информация

Име:	
Дата и място на раждане:	
Адрес:	
Телефон, е-mail:	
Данни за образователното заведение – име, адрес	
Дата на постъпване в него	
Клас, в който е в момента	
.....	

Причини за необходимост от оценяването

Криза	
Поведения	
Образователни проблеми	
Отношения на другите към детето/младежа	
Условия за живот	
Родителски грижи и контрол	
Други социални индикации	
Обобщение: характер и конкретни причини за оценката и (например бедност, детски труд, личностови особености, поведенчески проблеми, криза и пр.)	

³ Този документ се изготвя от Ръководителя на екипа за оценка на детето в периода на изготвяне на първичната оценка.

Карта за оценка на потребностите

Данни за семейството (родители/настойници, значим възрастен)⁴

Име:	
Връзки с детето:	
Професия/работа:	
Здравен профил:	
Адрес:	

Данни за служби, институции, професионалисти, които са работили с детето във времето⁵

Име:	
Връзки с детето:	
Професия:	
Адрес:	
Телефон, e-mail:	
Друга контактна информация	

II. ЗДРАВЕН СТАТУС И ЗДРАВНО ПОВЕДЕНИЕ⁶

Данни за личен лекар (други медицински лица)

Име:	
Професия:	
Адрес:	
Телефон, e-mail:	
Друга контактна информация	

⁴ Да се допълват места за информация, колкото са необходими.

⁵ Да се допълват места за информация, колкото са необходими.

⁶ Здравната информация е придружена с документ от съответния специалист, който е извършил преглед на ученика/ученичката и е назначил (медикаментозно) лечение.

Информация от личен лекар

Документация:

Документи	Налични	Необходими
Амбулаторен картон с информация от раждането – какво е боледувал, какви параметри е имал през времето		
Имунизационен паспорт		
Синя здравна книжка		
Медицинско свидетелство за постъпване в училище		
Амбулаторни листове от проведени прегледи		
Епикризи		
Решения на ТЕЛК и други медицински оценки		

Здравен статус

(Информация от личен лекар)

Ръст	
Тегло	
Body Mass Index	
Физическо развитие съобразно възрастта	
Опорно-двигателен апарат. Гръбначни изкривявания	
Опорно-двигателен апарат. Плоскостъпие. Дуги проблеми	
Зрение	
Слух	
Хронични заболявания	
Назначени лекарства и как да се приемат (ако има такива)	
Прекарани инфекциозни болести и как са били лекувани – заушки, хепатит А, шарки и т.н.	

Карта за оценка на потребностите

Алергии	
Имунизации – направени	
Психичноздравни проблеми	
Назначени лекарства и как да се приемат (ако има такива)	
Увреждания (ако има такива)	
Друга важна информация	
Хоспитализации	

Необходими прегледи/изследвания/информация (Информация от личен лекар)

Необходими имунизации	
Изследвания за: алергии, хронични болести, инфекциозни болести	
Медицинско предписание за хранителен режим, изисквания за гуета	

Здравно поведение. Умения и знания за поддържане на здравето (Информация от личен лекар и от родителите)

Области	
Хранене и хранителни предпочитания	
Лична хигиена	
Дригателен режим, спорт	
Грижи за зъбите	
Грижи за очите	
Употреба на вещества	
Търсене на медицинска помощ. Умения за търсене на медицинска помощ	
Поведение при боледуване и лечение	
Зъболечение	

Поведенически проблеми свързани със здравето:	
Тюнопушене	
Употреба на алкохол	
Употреба на наркотици	
Рискови сексуални поведения	
Екстремни спортове	
Други рискови поведения	

*Особености, които трябва да бъдат съобразени,
и препоръки към екипа*

Рискови фактори	Защитни фактори

III. ИНДИВИДУАЛНО РАЗВИТИЕ

За оценката на индивидуалните потребности отговаря координаторът на подкрепа за личностно развитие съгласно чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Наредбата за приобщаващо образование или друг упълномощен от директора на детската градина/училището педагогически специалист съгласно чл. 70 и чл. 73 от Наредбата за приобщаващо образование.

*Познавателно развитие
(Информация от психолог)*

Показатели (могат да се допълват)	Наблюдение и оценка
Мислене и разбиране на причинно-следствени връзки	
Решаване на проблеми	
Памет	
Внимание	
Възприятие	
Въображение	

Емоционално развитие и поведение при стрес
(Информация от психолог и/или учител)

Показатели (могат да се допълват)	Наблюдение и оценка
Самоконтрол и следване на социалните норми/ граници	
Отделяне от възрастен (само за деца и ученици в първите класове на началното училище)	
Тревожност	
Импулсивност	
Толерантност	
Справяне със стрес	
Търсене на близост	
Адаптивност при промяна	
Среда, в която детето се чувства спокойно	
Чувство за емпатия към другите	
Приемане на авторитети	
Приемане и спазване на правила и следване на инструкции	
Прояви на агресия към другите	
Противопоставяне на възрастните и вербална съпротива – у дома и в детското заведение /училището	
Проблеми в поведението – девиантност и закононарушения	

Социално развитие

(Информация от учител/класен ръководител)

Показатели (могат да се допълват)	Наблюдение и оценка
Отношения с връстници и статус в групата	
Социално приемливо поведение спрямо връстниците	
Социално приемливо поведение спрямо възрастните	
Разбиране за социални очаквания, социални задачи	
Игра с останалите деца от същата възраст/група/клас	
Специфична игра и предпочитания	

Език, комуникация – умения

(Информация от логопед и от психолог)

Показатели (могат да се допълват)	Наблюдение и оценка
Езиково развитие	
Езиково разбиране	
Създаване на текст	
Назоваване на мисли и чувства – Способност или умения за назоваване на мисли и чувства	
Способност за разказване на истории (показателно е при ученици)	
Разбиране на игра с думи, шеги, метафори и други (показателно е при ученици)	
Разграничаване на фантазия от реалност (показателно е за деца в детска градина)	
Математически умения	
Компютърни умения	

Карта за оценка на потребностите

Идентичност (Информация от психолог)

Показатели (могат да се допълват)	Наблюдение и оценка
Самоуважение	
Приемане на ролеви модели от родители, други възрастни, връстници и др.	
Чувство за идентичност, личностови характеристики	
Осъзнаване на пол, етнос	

Проблемно поведение (Информация от класния ръководител/ координатор на подкрепата за личностно развитие в детската градина/училището)

Показатели (могат да се допълват)	Наблюдение и оценка
Изоставане в обучението, слаб успех	
Бягства от училище и/или от вкъщи	
Агресивни прояви, противопоставяне, девиантност	
Конфликти с връстници, тормоз (жертва/насилник)	
Самоизолиране, отдръпване от връстниците	
Злоупотреба с вещества	
Рисково сексуално поведение и/или друго рисково поведение	

Обучение

(Информация от учител/класен ръководител/
ресурсен учител за деца със СОП)

Показатели (могат да се допълват)	Наблюдение, оценка и учебни постижения
Умения за самостоятелна работа	
Силни страни на детето/ ученика, проявени способности, постигания по образователни области.	
Изявени дарби и таланти	
Затруднения на детето/ученика по образователни области	
Обучителни затруднения и специални образователни потребности (СОП)	
Допълнително обучение при обща подкрепа за личностно развитие (Вкл. по чл. 33 от Наредбата за приобщаващо образование)	
Допълнителна подкрепа за личностно развитие съгласно чл. 187 на ЗПУО, която включва оценката по чл. 73, чл. 80, чл. 81 и осигуряването на допълнителната подкрепа съгласно Глава IV, Раздел II и Раздел III от Наредбата за приобщаващо образование.	
Обучение в специално училище за деца и ученици със сензорни увреждания или в Център за специална образователна подкрепа	
Минали и предстоящи преходни образователни етапи и степени и свързаните с тях рискове	
Преместване/смяна на училище	
Повтаряне на клас/ове	
Жизнен план	
Кариерно развитие	

*Особености,
които трябва да бъдат съобразени, и препоръки към екипа*

Рискови фактори	Защитни фактори

IV. СЕМЕЙСТВО И СОЦИАЛНА СРЕДА

*Семейство
(Информация от родителите)*

Базисна грижа. Базисни условия за живот	Наблюдение и оценка
Жилище:	
Родители: С кого е узраснало детето? Кой е полагал основно грижи за него? Кого обича най-много? Кого търси за подкрепа, за пари, за съвет, при трудност и болест? В каква среда е узраснало детето – конфликтна, непълно семейство с много деца и т.н.? Разбиране, отзивчивост, чувствителност към нуждите на детето? Как се изразяват чувства в семейството? История на родителите – узраснали с родители или не, имат ли противообществени прояви? Има ли история на зависимости/насилие/психични заболявания в семейството?	
Трудова заетост на родителите. Доходи:	
Братя и сестри: Кое дете поред е в семейството? За кого се е грижел, кой за него/нея се е грижел? С кого има най-добре връзка – кой му липсва и при кого иска да отиде?	

Базисна грижа. Базисни условия за живот	Наблюдение и оценка
Разширено семейство Кой за него/нея се е грижел? С кого има най-добре връзка – кой му липсва и при кого иска да отиде?	
Задължения в къщи: Какво е правил вкъщи? Какво е правил за семейството?	
Стимулация: Стимулиране на развитието на детето – игри с родителите, играчки, книги и т.н.?	
Отношения в семейството	
Социално-икономически статус: Среда, в която е израснал/а – бедност, недоимък, маргинализация или?	
Етническа принадлежност/ религия/ значими празници	
Социална интеграция в общността	

*Взаимоотношения и социална среда
(Информация от детето)*

Какви интереси и предпочитания/ желания има	
Приятелски и приятелски кръг Има ли такива? Как са станали приятели? Какво влияние имат върху него в настоящия момент? Кой му липсва? Защо?	
Взаимоотношения с връстници С кого предпочита да общува? Защо? Поведение – активен/пасивен при установяване на контакт, при инициране на общи дейности? Статус в неформалната структура? Как се е сдобил с този статус? Отзивчивост?	

Карта за оценка на потребностите

Facebook, Instagram, Snapchat и други социални мрежи	
Взаимоотношения в семейството и с други възрастни На кого се доверява? Защо? От кого има респект? На кого подражава? С кого се конкурира?	
Значими житейски събития и загуби	
Конфликти, поведение при конфликти Как участва в конфликти – създава, избягва, помирява, агресира и т.н.? Кои са най-честите поводи да влиза в конфликт?	
Физически контакт Как използва физическия контакт? Как реагира на физически контакт? Лични граници и лично пространство	
Умение да търси помощ/подкрепа	

Умения за самостоятелен живот на детето (Информация от родителите)

Какви интереси и предпочитания/желания има	
Мотивация за учене и развитие	
Разбиране, усвояване и следване на инструкции	
Изпълнителност	
Екипност	

Ежедневни умения за организиране на живота

Умения за боравене с пари: Разпознава монети и банкноти, пресмята наум, планира малък бюджет и може да планира месечен бюджет, ако живее самостоятелно	
--	--

<p>Умения за пазаруване:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Може да пазарува храна • Може да пазарува грехи • Може да взима и връща пари назаем 	
<p>Умения за планиране на време:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Познава часовника – със стрелки, електронен • Може да разпредели времето си • Може да планира време, така че да не закъснява • Има и спазва дневен режим • Може да си уреди среща и да отиде на време • Не закъснява за учебни часове 	
<p>Ориентация в пространството:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Помни маршрути • Може да се ориентира в населеното място • Може да попита за ориентири • Може да ползва самостоятелно градски и междуградски транспорт 	
<p>Обществени сгради:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Познава театър, съд, кметство, спортна зала и пр. • Знае, какво предлагат отделните ... сгради • Знае, как да си купи билет и да се държи на обществено място 	

Ресурси на средата
(Информация от социален работник)

<p>Осигуряване на педагогическа, психологическа и правна помощ на родителите/лицата, които изпълняват родителските функции, чл. 23 от Закона за закрила на детето</p>	
---	--

Карта за оценка на потребностите

Консултиране и съдействие по въпросите на социалното подпомагане и социалните услуги	
Консултиране и информиране на детето в съответствие с неговата възраст и със степента на неговото развитие	
Съгласно чл. 48 от Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (ППЗЗД), за превенция на изоставянето и реинтеграция на детето в семейна среда, за отглеждане при близки и роднини и в приемни семейства – еднократна помощ до четири пъти в годината.	
Съгласно чл. 49, ал. 1 от ППЗЗД – месечни помощи за деца, настанени за отглеждане при роднини и близки	
Еднократна помощ при бременност по реда на Закона за семейни помощи за деца (ЗСПД), чл. 5а	
Еднократна помощ при раждане на дете по реда на ЗСПД, чл. 6	
Еднократна помощ при осиновяване на дете по реда на ЗСПД за деца, чл. 6б	
Еднократна помощ за отглеждане на близнаци по реда на ЗСПД, чл. 6а	
Еднократна помощ за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение по реда на ЗСПД, 8в	
Еднократна помощ за ученици, записани в първи клас по реда на ЗСПД, чл. 10а	

Част IV. ПРИЛОЖЕНИЕ: Инструмент с карти за оценка на потребностите на детето

Еднократна помощ за безплатно пътуване веднъж в годината с железопътния и автобусния транспорт в страната на многодетни майки по реда на ЗСПД, чл. 8е	
Месечни помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по реда на Закона за семейни помощи за деца, чл. 8	
Месечни помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст по реда на ЗСПД, чл. 7	
Месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане по реда на ЗСПД, чл. 8г	
Санкции, предприети спрямо родители, съгласно административно-наказателните разпоредби на ЗЗД	
Насочване и ползване за подходящ вид социална услуга в общността (ЦОП; ЦСРИ; ЦРДУ...)	
Подкрепа чрез ресурси на общността	

*Особености,
които трябва да бъдат съобразени, и препоръки към екипа*

Рискови фактори	Защитни фактори

V. ОБОБЩЕНИЕ НА ОЦЕНКАТА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ

Име на детето/ученика (ученичката):

.....

Ръководител на екипа:

.....

1. История на детето:

.....

2. Възможности за развитие:

Области	Рискови фактори/ дефицити	Протективни фактори/ ресурси	Възможности за развитийни интервенции – на базата на ресурсите за преодоляване на рисковете в рамките на училището	Роля на детето	Роля на семейството	Роля на професионалистите
Здравен статус и здравно поведение						

Част IV. ПРИЛОЖЕНИЕ: Инструмент с карти за оценка на потребностите на детето

Области	Рискови фактори/ дефицити	Протективни фактори/ ресурси	Възможности за развитийни интервенции – на базата на ресурсите за преодоляване на рисковете в рамките на училището	Роля на детето	Роля на семейството	Роля на професионалистите
Индивидуално развитие						
Семейство и социална среда						

Използвана литература

- Атанасов, Н. (2002). Теории за психичното развитие в психоанализата, София, Изд. Проф. М. Дринов
- Ериксън, Е. (1996). Идентичност: Младост и криза, изд. „Наука и изкуство“
- Davies, D. (2004). Child development: A Practitioner's Guide, 2th Edition, The Guilford Press
- DeHart, G., Sroufe, A. L., Cooper, G. R. (2000). Child Development. Its Nature and Course. Fourth Edition. McGraw Hill Higher Education
- Douglas, D. (2004). Child development: A Practitioner's Guide. The Guilford Press
- Framework for the Assessment of Children in Need and their Families, London, The Stationery Office, 2000
- Samantrai, Krishna (2003). Culturally competent Public Child Welfare Practice, Medicine
- Webb., B. N. 1996. Social Work Practice With Children, The Guilford Press, NY London

Нормативни актове

- Закон за закрила на детето
- Правилник за прилагане на Закона за закрила на детето
- Закон за семейните помощи за деца
- Наредба за условията и реда за осъществяване на мерки за предотвратяване изоставянето на деца и настаняването им в институции, както и за тяхната реинтеграция
- Методика за управление на случай на дете в риск

НОВ-ХАУ ЦЕНТЪРЪТ ЗА АЛТЕРНАТИВНИ ГРИЖИ ЗА ДЕЦА е междупартаментна структура в Нов български университет, която работи за реализирането на мисията на университета „да поставя в служба на обществото своя академичен потенциал и да реагира на социалните и икономическите промени, като участва в тях със свои проекти, академични програми и изследвания“. Екипът на центъра се стреми да създава култура на партньорство и диалог между всички участници в процеса на развитие на политики и практики за детето и семейството. <http://knowhowcentre.nbu.bg/>

АНЕТ МАРИНОВА завършва БП „Психология“ и МП „Клинична социална работа“ в Нов български университет. Участва в екипа на МП „Клинична социална работа“ към Български институт за отношения между хората, където преподава курсове с практическа ориентация на студенти от НБУ и от Бургаски свободен университет в областите: детско развитие и благополучие, социална работа, човешко поведение в социалното обкръжение. От 2017 г. преподава курс „Психология на образованието“ към МП „Психология на развитието“, НБУ.

Има над 20-годишна практика като психолог в 23-то СУ „Фредерик Жолио-Кюри“, София. Основен фокус на опита ѝ е приобщаващото образование. През 2010 г. е поканена в МОН да участва в работата по Закона за предучилищно и училищно образование, в екипа за управление на националните пилотни проекти за приобщаващо образование, както и в работни групи за създаване на новите политики за правата на детето у нас.

Развива клиничната си практика чрез принадлежността си към Българското общество за лаканианска психоанализа. Участва в създаването и развиването на училищната лаборатория към БОЛП и СИЕН България – „Изобретения в срещата между нормата и уникалността“. Член е на УС на Българска асоциация по психотерапия. Образователен експерт и член на терапевтичния екип на Сдружение „Дете и пространство“. От 2019 г. е докторант към ИИНЧ на БАН в областта на психология на развитието с тема на дисертацията си „Личностно развитие в контекста на училищните практики“.

АНИНА ЧИЛЕВА е психолог, дългогодишен консултант и треньор в сферата на системното здравно образование и промоцията на здраве. Основният ѝ опит е свързан с групово-динамичен тренинг в сферата на психологическото развитие и здравето на младите хора. Ръководила е големи обучителни екипи от треньори на национални и международни обучения за обучители, обучители на връстници, учители и ученици в сферата на сексуалното и здравно образование, планирането и управлението на проекти, застъпничество и права на младите хора. Била е консултант на UNFPA, UNAIDS и УНИЦЕФ. Занимава се и с научноизследователска работа в сферата на младежкото здраве. Основен изследовател е за България по проект ESPAD (европейско сравнително изследване за употребата на алкохол, цигари и наркотици сред 16-годишни ученици) От 2003 г. до 2015 г. е дългосрочен консултант на Министерството на здравеопазването за превенция на ХИВ сред млади хора по Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“, финансирана

от Глобалния фонд за борба със СПИН, туберкулоза и малария. Председател на Коалиция АНТИСПИН, член на Експертния съвет по СПИН към Министерството на здравеопазването и Националния координационен комитет за борба със СПИН и туберкулоза. Автор е на научни изследвания, публикации в научни издания и съавтор на няколко ръководника по здравно образование. Главен експерт в НЦОЗА.

ВАЛЕНТИНА САНДОВА СИМЕОНОВА е завършила специалност „Българска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“. Притежава богат професионален опит в сферите на образованието, социалната политика и политиките за децата.

От 2015 г. е част от екипа на Ноу-хау център за алтернативни грижи за деца в НБУ.

Зам.-министър на труда и социалната политика от 2009-2013г. Част от екипа на ДАЗД, създал методологии и стандарти за прилагане на Закона за закрила на детето, и ръководител на екип, осъществил две национални оценки на децата в специализираните институции.

Обучител по програми: работа в екип; решаване на конфликти и водене на преговори; дебати; гражданско образование; преподаване на правата на децата в училище; нови методи на преподаване в училище; развитие на критическо мислене.

Съавтор на Помагало за изработване на европейски проекти в училищната мрежа, издадено 2008 г. от Национален институт за обучение на директори – МОМН.

Съавтор на Помагало за управление на европейски проекти в училищната мрежа, издадено 2009 г. Национален институт за обучение на директори – МОМН.

Член на авторския екип на Методика за оценка на индивидуалните потребности на дете в конфликт със закона.

Член на авторския екип на Методология за провеждане на мониторинг на качеството в областите: Работа по случай на ниво отдели за закрила на детето (ОЗД) и Управление на услуги.

ДАНИЕЛА ФИЛИПОВА е бакалавър по социална педагогика и магистър по педагогика на девиянтното поведение от СУ „Св. Климент Охридски“.

Експерт в областта на закрила на детето, с дългогодишен опит в системата. Участва в реализирането и изпълнението на политики и проекти, свързани с прилагането на национално и териториално ниво в областта на превенция на изоставянето на деца, реинтеграция, приемна грижа, деинституционализация на грижата за деца. Има експертиза в предоставянето и осъществяването на методическа подкрепа на работещите в системата за закрила на детето, координацията и взаимодействието им.

НУУ-ХАУ ЦЕНТЪР
ЗА АЛТЕРНАТИВНИ ГРИЖИ
ЗА ДЕЦА, НБУ

МИНИСТЕРСТВО
НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

ISBN 978-619-233-308-9 (печатно издание)
ISBN 978-619-233-309-6 (електронно издание)